

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Кафедра

Охорона праці та навколишнього середовища
(назва)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри

Вячеслав БЕРЕЗУЦЬКИЙ

(ініціали та прізвище)

(підпис)

« ____ » _____ 20 року

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІАЛЬНО ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ перший (бакалаврський)
перший (бакалаврський) / другий (магістерський)

галузь знань _____ 26 – Цивільна безпека
(шифр і назва)

спеціальність _____ 263 – Цивільна безпека
(шифр і назва)

освітня програма _____ 263-01 – Охорона праці
(назви освітніх програм спеціальностей)

вид дисципліни _____ професійна підготовка (обов'язкова)
(загальна підготовка (обов'язкова/вибіркова) / професійна підготовка
(обов'язкова/вибіркова))

форма навчання _____ денна
(денна/заочна)

Харків – 2019 рік

Обсяг дисципліни: 3 кредити ECTS 90 годин.

Лекцій: 20 годин.

Практичних занять: 20 годин.

Форма контролю: екзамен.

Термін викладання для освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр»: 8 семестр.

Мова викладання: українська.

Мета курсу – полягає у формуванні знань щодо здатності вирішення проблем і завдань з соціально - економічних питань поліпшення умов праці, підвищення її безпеки, зниження виробничого травматизму і захворюваності. Набуття практичних вмінь і навичок по соціальній та економічній оцінці заходів та засобів охорони праці з урахуванням умов господарювання у ринковій економіці.

Компетентності:

Загальні компетенції (ЗК):

– Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК 1).

Спеціальні (фахові, предметні) компетенції (ПК):

– Усвідомлення функцій держави, форм реалізації цих функцій, правових основ цивільного захисту, охорони праці; дотримання основних принципів здійснення цивільного захисту та державної політики з питань охорони праці. (ПК 1);

– Здатність до читання та виконання ескізів та креслень, застосування комп'ютерної графіки в сфері професійної діяльності (ПК 18).

Результати навчання з дисципліни «Соціально-економічні основи з охорони праці»:

– Аналізувати питання історії, факти, проблеми та тенденції розвитку культури України в їх діалектичному взаємозв'язку (РН 1).

– Аналізувати суспільні явища й процеси на рівні, необхідному для професійної діяльності, знати нормативно-правові засади забезпечення цивільного захисту, охорони праці, питання нормативного регулювання забезпечення заходів у сфері цивільного захисту та техногенної безпеки об'єктів і територій (РН 3).

– Організувати та проводити навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях, заняття з особовим складом підрозділу; доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід у сфері професійної діяльності (РН 21).

Теми, що розглядаються

Змістовий модуль № 1. Соціальні основи охорони праці

Тема 1 Соціальне значення охорони праці.

Питання: Вступ. Зв'язок продуктивності праці з умовами і безпекою праці робітників.

Тема 2. Захист працівника та його прав на безпечну працю - ключова функція охорони праці.

Питання: Основні принципи соціального забезпечення охорони праці. Основні законодавчі акти по охороні праці. Держнагляд та контроль за станом охорони праці на підприємстві.

Тема 3. Соціальні категорії сучасного суспільства, їх зв'язок з працею та безпекою праці.

Питання: Характерні особливості сучасного суспільства. Мотивація до трудової діяльності. Мотивація безпеки праці.

Тема 4. Проблеми демографії та роль охорони праці у її вирішенні. Сучасні проблеми демографії.

Питання: Статистика захворюваності та її соціально-економічні наслідки. Роль організації охорони праці в збереженні трудових ресурсів.

Модуль 2. Економічні основи охорони праці.

Тема 5. Економічне значення та економічні проблеми охорони праці.

Питання: Шляхи вирішення проблем економічного характеру в зазначеній галузі. Економічна ефективність рофілактичних заходів в охороні праці.

Тема 6. Економічні методи управління охороною праці.

Питання: Види принципів аспектів застосування економічних методів. Оцінка затрат на охорону праці. Витрати, пов'язані з охороною праці. Ставлення роботодавця до затрат на охорону праці в економічній структурі. Визначення ефективності заходів і засобів профілактики виробничого травматизму і професійної захворюваності. Структура річної економії підприємства від поліпшення умов і безпеки праці.

Тема 7. Стимулювання охорони праці та заохочення працівників до створення безпечних і здорових умов праці.

Питання: Закон України про стимулювання охорони праці. Перелік стимулюючих заходів. Внутрішньофірмове стимулювання. Методи стимулювання.

Тема 8. Фінансування охорони праці.

Питання: Законодавство про фінансування охорони праці. Фінансування заходів з охорони праці в економічних структурах. Загальна оцінка соціальної та соці-ально-економічної ефективності охорони праці

Форма та методи навчання

Метод навчання – досить складне, багато якісне багатовимірне педагогічне явище, в якому знаходять відображення об'єктивні закономірності, принципи, цілі, зміст і форми навчання. Цей зв'язок з іншими дидактичними категоріями взаємо-зворотній: принципи, цілі, зміст і форми навчання визначають метод, але вони не можуть бути реалізовані без нього, без урахування можливостей їх практичної реалізації. Науковці поділяють методи навчання на словесні (розповідь-пояснення, бесіда, лекція), наочні (ілюстрація, демонстрація) та практичні (досліди, вправи, лабораторні роботи, реферати тощо). При вивченні дисципліни використовуються проблемний підхід у лекції та пояснювально-ілюстративний метод. Проблемною є така лекція, що містить у собі проблемні, дискусійні твердження, варіанти вирішення яких досягаються обов'язковим обговоренням їх між усіма присутніми. Цьому передують монолог викладача, в якому він вводить слухачів у проблему, вказує на можливі підходи до її аналізу на матеріалі співставлення різних факторів та теорій і знайомить з деякими умовами та прецедентами її розв'язання, створюючи тим самим підґрунтя для проблематизації зовнішнього діалогу. При пояснювально-ілюстративному методі, студенти, що навчаються одержують знання на лекції, з учбової або методичної літератури. Сприймаючи і осмислюючи факти, оцінки, висновки, студенти залишаються в рамках репродуктивного (відтворюючого) мислення. У вузі даний метод знаходить найширше застосування для передачі великого масиву інформації. Це дозволяє студентам застосовувати усі форми освоєння матеріалу, що підвищує ефективність роботи у аудиторії. Лекції викладаються державною мовою. Лектор застосовує на заняттях інформацію та ресурси, що розміщено у Інтернеті на сайті кафедри, де студент може знайти відповідь на багато запитань, у тому числі: лекції, методичні вказівки, тести та інше.

Методи контролю

Контроль складової робочої програми проводиться:

- практичні заняття – захист виконаного завдання;
- відповіді на тестові питання, що складені за лекційним матеріалом, практичними заняттями, самостійною роботою.

Семестровий підсумковий контроль проводиться у формі семестрового екзамену в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою і у терміни, що встановлені навчальним планом.

Розподіл балів, які отримують студенти

Таблиця 1. Розподіл балів для оцінювання поточної успішності студента

Поточне тестування та самостійна робота											Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2						
T1.1	T1.2	T1.3	T1.4		T2.1	T2.2	T2.3	T2.4			
10	10	10	10		15	15	15	15			100

T1, T2, ... – номери тем змістових модулів.

Розподіл балів відповідно до тем змістовних модулів:

Аудиторні заняття (38%): Л (22,8%) – форма контролю – контрольні роботи;
ПЗ (15,2%) – звіти, щодо виконання робіт;

Поза аудиторні роботи студента (60%): СРС (РЕ, тільки з індивідуальними завданнями, 2 теми (2 змістовних модулів).

Таким чином, розподіл тем із кількістю балів 10: Л-4; СРС –3; ПЗ – 3
розподіл тем із кількістю балів 15: Л- 6; ПЗ –5; СРС – 4.

Таблиця 2. Шкала оцінювання знань та умінь: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 ... 100	A	відмінно
82 ... 89	B	добре
74 ... 81	C	
64 ... 73	D	задовільно
60 ... 63	E	
35 ... 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0 ... 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендована література

Базова література

1. Закон України «Про охорону праці» від 21.11.2002 р. - Харків. Вид-тво «Форт», 2013.
2. Основи охорони праці: Навчальний посібник / За ред. проф. В. В. Березуцького. – Х.: Факт, 2007. – 480 с.

3. Зеркалов Д.В. Безпека праці. [Електронне видання] Монографія. – К.: «Основа». 2012. – 637 с.
4. В.Ф. Райко, Є.О. Семенов, О.Г. Янчик, О.І. Ільїнська. Практикум «Управління і соціально-економічні основи охорони праці» для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр напрям підготовки 263 «Цивільна безпека»: Навчальний посібник. – НТУ «ХПІ»; Харків: Планета-Принт, 2019. – 240 с
5. Чабан В.Й., Засанська С.В. Соціально-економічні основи охорони праці : навч. посіб. / В. Й. Чабан, С. В. Засанська; за ред. В. Й. Чабана. – Рівне : НУВГП, 2012. – 224 с.
6. Жидецький В.Ц. Основи охорони праці: Підруч. – Львів: Афіша, 2002. – 318с.
7. Керб Л. П. Основи охорони праці: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2003. – 215 с.
8. Гогіташвілі Г.Г., Лапін В.М. Основи охорони праці: Навч. посібник, 3-те вид., – Львів: «Новий світ - 2000», 2008. —232с.

Інформаційні ресурси в інтернеті

(перелік інформаційних ресурсів)

1. Електронний ресурс доступ, <http://www.dnpr.kiev.ua> – нормативні документи
2. доступ: <http://web.kpi.kharkov.ua/safetyofliving/>

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Таблиця 3 – Перелік дисциплін

Попередні дисципліни:	Наступні дисципліни:
Вступ до спеціальності	Психологія праці та її безпека
Основи професійної безпеки та здоров'я людини	Атестація робочих місць за умовами праці
Профілактика виробничого травматизму та професійних захворювань	Ергономіка
Промислова екологія та гігієна праці	

Провідний лектор: _____ проф., проф. ВАЛЕНТИНА РАЙКО _____
 (посада, звання, ПІБ) (підпис)